

Hoorhulpmiddelen

Voor personen die naast een visuele en verstandelijke beperking ook een beperking hebben in het horen

Bartiméus:

Inleiding

Deze publicatie beschrijft het gebruik van hoorhulpmiddelen bij personen die problemen hebben met zien én horen en die in een organisatie wonen voor personen met een verstandelijke beperking. In deze publicatie benoemen we deze doelgroep als personen met doofblindheid. Met deze publicatie wil Bartiméus het belang van hoorhulpmiddelen bij personen met doofblindheid onderbouwen en de mogelijkheden voor deze doelgroep op het gebied van hoorhulpmiddelen laten zien.

Aanleiding

Uit onderzoek blijkt dat twintig tot veertig procent van de circa honderdtienduizend (110.000) personen met een verstandelijke beperking in Nederland slechthorend is (Evenhuis et al., 2001; Vandenzavel, 2001). Het systeem rondom de persoon met doofblindheid is zich er niet altijd van bewust dat het ook kan gaan om gehoorverlies. Vaak wordt een probleem met het gehoor niet herkend of wordt het niet goed kunnen horen verklaard vanuit de verstandelijke beperking: “hij of zij snapt het niet”. Een beperking in zien én horen heeft ingrijpende gevolgen voor het dagelijks functioneren. Medewerkers van Bartiméus ondersteunen bij zorgorganisaties voor personen met een verstandelijke beperking. Door de vergrijzing is hier een groeiende groep personen die naast problemen met het zien problemen hebben met het horen. Bartiméus vraagt aandacht voor deze problematiek door met samenwerkingspartners in de zorg een beperking in zien en horen vroegtijdig te signaleren en mogelijkheden voor revalidatie te verkennen. Er wordt dan gezocht naar mogelijkheden om eventuele restvisus of -gehoor zo optimaal mogelijk te benutten. Zonder, maar juist ook met hulpmiddelen die er beschikbaar zijn. Deze inspanningen zijn hard nodig; de dagelijkse praktijk laat nog steeds zien dat binnen de zorg voor personen met een verstandelijke beperking personen met doofblindheid beperkt toegang hebben tot hoorhulpmiddelen. Bartiméus vindt dat iedereen recht heeft op 100% leven. Het gebruik van hoorhulpmiddelen kan hieraan een bijdrage leveren.

Gebruik maken van hoorhulpmiddelen

Wanneer iemand naast een visuele en verstandelijke beperking problemen heeft met horen, is het belangrijk om te onderzoeken op welke manier het restgehoor zo optimaal mogelijk ingezet kan worden. Een hoortoestel is niet het enige hulpmiddel dat ingezet kan worden, ook andere middelen zijn vaak goed bruikbaar. De afgelopen jaren hebben veel ontwikkelingen plaatsgevonden op het gebied van hoorrevalidatie, die waardevol kunnen zijn voor personen met doofblindheid. Ook als er sprake is van een bijkomende ontwikkelingsachterstand of een verstandelijke beperking.

Het zo goed mogelijk kunnen inzetten van restzintuigen is erg belangrijk wanneer je problemen hebt met zien en horen. Bartiméus heeft meer dan twintig jaar ervaring met het aanbieden van hoortoestellen bij personen met doofblindheid. Er zijn veel succeservaringen opgedaan op het gebied van hoortoestelgewenning bij deze specifieke doelgroep.

Personen die wonen bij Bartiméus kunnen gebruik maken van bijvoorbeeld ringleiding in algemene ruimtes, kunnen de televisie beter verstaan door het gebruik van een tv lus en krijgen de mogelijkheid een hulpmiddel in te zetten om spraak beter te verstaan of muziek te luisteren. Het inzetten van hoorhulpmiddelen kan effecten hebben op verschillende gebieden:

- Communicatie (waaronder spraak en spraakverstaan)
- Ruimtelijke oriëntatie
- Gevoel van veiligheid
- Sociale betrokkenheid
- Genieten van geluiden

Wanneer een persoon met doofblindheid de hoorhulpmiddelen zelf wil kunnen bedienen is het belangrijk om te kijken naar het bedieningsgemak. Hierbij kan gedacht worden aan het aanbrengen van extra contrasten of het hoorhulpmiddel voorzien van voelbare markeringen.

Uit het prevalentieonderzoek Doofblindheid op de kaart!, in samenwerking met 's Heeren Loo (2018-2019), blijkt dat horen en zien veelal als twee aparte functies gezien worden. Zo wordt er onderzoek gedaan naar de visuele en auditieve functies van personen met een verstandelijke beperking, maar worden de uitslagen van deze onderzoeken niet bij elkaar gebracht. In andere woorden: wanneer iemand slecht hoort wordt er meestal niet gekeken naar het visueel functioneren. Dit is echter wel van belang. Wanneer er sprake is van gehoorverlies is diegene meer aangewezen op de andere zintuigen. Juist het zien is dan het zintuig dat normaalgesproken veel gebruikt wordt om het gehoorverlies te compenseren. Andersom werkt het precies zo. Wanneer iemand met een verstandelijke beperking slechtziend of blind is, is het zeer belangrijk om zijn eerste compensatie, namelijk het gehoor, te onderzoeken.

Daarnaast wordt er vaak beperkt gekeken welke invloed de problemen met zien én horen hebben op het algeheel functioneren van de persoon. Het Bartiméus expertisecentrum doofblindheid heeft een handleiding hoorzorg geschreven om juist in deze diagnostiek te ondersteunen. Door deze handleiding te gebruiken, is duidelijk geworden welke cliënten binnen de instelling een dubbelzintuiglijke beperking hebben, wat de weg vrijmaakt voor gespecialiseerde ondersteuning. Hierin is vanwege de ernstige communicatieproblemen die de doofblindheid teweegbrengt de samenwerking met logopedisten van essentieel belang.

Een bijkomend resultaat van de handleiding hoorzorg is dat er meer zicht is op de prevalentie van doofblindheid binnen de zorgorganisatie. Zo ook bij onderstaand voorbeeld over Rick. Tijdens het uitvoeren van de handleiding hoorzorg is de situatie van Rick besproken. De logopedist was zich er niet bewust van dat er sprake is van problemen met zien én horen. Samenwerking rondom deze casus heeft de logopedist nieuwe inzichten gegeven en heeft gezorgd voor onderstaand resultaat.

Rick is een man van 61 jaar. Hij heeft een verstandelijke beperking, is zeer ernstig slechtziend, doof aan het linkeroor en matig slechthorend aan het rechteroor. Tien jaar geleden heeft hij een basis hoortoestel gekregen dat hij niet draagt. Rick geeft aan dat er alleen maar 'herrie' uit het hoortoestel komt. Hij communiceert via gesproken taal. Het spraakverstaan is (zonder hoortoestel) mogelijk in een 1 op 1 situatie, waarbij de omgeving rustig dient te zijn. Rick vraagt regelmatig verduidelijking van de gesproken taal. In zijn vrije tijd kijkt hij graag naar de televisie of doet hij een spelletje op zijn tablet.

Na een bezoek aan het audiologisch centrum bleek hij in aanmerking te komen voor een hoorapparaat dat beter af te stellen is en door middel van bluetooth met de televisie en zijn tablet verbinding kan maken. Het effect van deze nieuwe geavanceerde hoortoestellen is dat Rick omgevingsgeluiden als minder storend ervaart en daarnaast gesproken taal beter kan verstaan. De geluiden uit de televisie en zijn tablet komen nu rechtstreeks door via zijn hoortoestel waardoor hij meer plezier beleeft.

Definitie gehoorverlies

Bij personen met een verstandelijke beperking spreekt men eerder van een gehoorverlies, omdat deze personen het verlies niet kunnen compenseren door middel van hun cognitie. De World Health Organisation (2019) spreekt van een gehoorverlies bij personen met een verstandelijke beperking wanneer het gehoorverlies aan het beste oor groter is dan 25 decibel (dB), terwijl die grens bij personen zonder verstandelijke beperking ligt bij 35 dB.

Figuur 1.1 Man met doofblindheid hoort de vraag van de begeleider niet goed en wil niet mee gaan om een ijsje te kopen.

Figuur 1.2 Man met doofblindheid draagt hoortoestel. Resultaat is dat hij de vraag van de begeleider hoort en mee gaat een ijsje kopen.

Diagnostiek

Het screenen en onderzoeken van het gehoor bij personen met doofblindheid en een verstandelijke beperking, is zeer specialistisch werk. De Nederlandse Vereniging Arts Verstandelijk Gehandicapten (NVAVG) heeft een handreiking vastgesteld over screening, diagnostiek en behandeling van slechthorendheid bij personen met een verstandelijke beperking. In deze handreiking wordt naast de criteria voor gehoorverlies beschreven hoe je als professionals goede hoorzorg kunt bieden aan cliënten. Multipdisciplinair werken is hiervoor onontbeerlijk. Je kunt overwegen om een gehoorteam in te stellen, waarmee je de volgende disciplines bij elkaar brengt: een coördinator, een audioloog, een audiologisch assistent, een audicien, een AVG-arts, een logopedist en een gedragsdeskundige. In het multidisciplinair overleg worden de gehooronderzoeken die afgenomen zijn besproken en worden de vervolgstappen bepaald.

Vragen die bijvoorbeeld ter tafel komen:

- Wat is de mate van gehoorverlies van de persoon met doofblindheid?
- Is er extra diagnostiek nodig?
- Welk hoortoestel en/of hoorhulpmiddel is geschikt?
- Met welke aandachtspunten houden wij rekening in het gewenningsplan?
- Wat zijn de vervolgstappen?

Ook wordt er in dit verband de voortgang besproken van de op maat gemaakte gewenningsprogramma's voor het dragen van hoorhulpmiddelen.

Werkwijze gehoorteam

Het gehoorteam hanteert een praktisch model voor de gehoormeting en aanpassing van het hoortoestel. Deze werkwijze bestaat uit zeven stappen.

Stap 1. Audiometrie

De eerste stap is de gehoormeting, ofwel: audiometrie. Bij personen met een lichte tot matige verstandelijke beperking wordt de meting altijd uitgevoerd door de audiologisch assistent. De logopedist van een zorgorganisatie kan deze meting ook uitvoeren. Bij personen met een (zeer) ernstige verstandelijke beperking moet die meting worden gedaan door een ervaren audiologisch assistent. Bij personen met doofblindheid en een verstandelijke beperking kan het nodig zijn deze meting te doen in de vertrouwde omgeving, bijvoorbeeld in de woning. Standaard metingen zijn bij deze doelgroep niet mogelijk. Toch kunnen er wel metingen gedaan worden om een indruk te krijgen van het functionele gehoor, bijvoorbeeld spraak-toon audiometrie, BERA (hersenslamaudiometrie), vrije veld meting, spelaudiometrie of observatie. Bij een spelaudiometrie worden geluiden spelenderwijs in verschillende toonhoogtes en geluidssterkte via de koptelefoon of speakers aangeboden. De reacties op deze geluiden worden geregistreerd. Bij een vrije veld meting wordt op een methodische wijze interessant spel materiaal met geluid aangeboden. Meestal is de aanbiedingsvolgorde van hoog naar laag en van zacht naar hard. De reacties worden weergegeven in een grafiek (reactogram). Bij een observatie in de eigen omgeving wordt gekeken naar gedrag zoals luisterhouding, verstillings, verandering mimiek, ophouden van bewegen of juist toenemen. Een BERA vindt plaats als ander gehooronderzoek niet mogelijk is. Bij dit onderzoek krijgt de persoon die onderzocht wordt elektrodes op zijn voorhoofd en één achter elk oor geplakt. Vervolgens worden er via een hoofdtelefoon geluidsprikkels aangeboden. Gekeken wordt naar welke hersenactiviteit dit oplevert. Bij personen met een (zeer) ernstige verstandelijke beperking wordt er vaak overwogen om dit onderzoek onder (lichte) sedatie of narcose uit te voeren wanneer zij niet stil kunnen blijven liggen.

Stap 2. Voorlichting over het gehoorverlies

De uitslag van de gehoortest wordt besproken met de persoon met doofblindheid, ouders of andere verwanten (wettelijk vertegenwoordigers), begeleiders en de betrokken gedragsdeskundige. Er wordt uitgelegd wat de impact van het gehoorverlies kan zijn in combinatie met de visuele beperking en mogelijke overige beperkingen.

Stap 3. Wordt aan criteria voor een hoortoestel voldaan?

Bartiméus hanteert vier criteria voordat overgegaan wordt tot hoortoestelaanpassing of ander hoorhulpmiddel.

- Gehoorverlies van 25-90 decibel van het beste oor (het gehoorteam hanteert deze grens flexibel, afhankelijk van de andere beperkingen)
- IQ > 20; maar er wordt altijd gekeken naar het algeheel functioneren
- Geen tactiele afweer. Als de oren bijvoorbeeld niet aan te raken zijn, moet er eerst een behandeling met een daarvoor geëigende therapie plaatsvinden
- Afwezigheid van zeer tot extreem ernstige gedragsproblemen

Het gehoorteam stemt altijd af op de individuele mogelijkheden van de persoon met doofblindheid. Hierdoor kan er soms van de criteria worden afgeweken.

Stap 4. Formuleren van behandeldoelen

Het gehoorteam formuleert in overleg met de persoon met doofblindheid en zijn begeleiders individuele behandeldoelen. Naast het formuleren van de doelen wordt er afgesproken hoe er geobserveerd er gerapporteerd wordt. Behandeldoelen kunnen zijn: het verbeteren van de communicatie, meer genieten van de eigen muziek of meer ontspannen zijn in contact.

Stap 5. Keuze hoortoestel

De keuze van het type hoortoestel wordt door de audioloog en audicien gemaakt. Het type hoortoestel wordt afgestemd op de aard en de ernst van het gehoorverlies en de dagelijkse activiteiten. De audicien of logopedist legt de persoon met doofblindheid en zijn begeleiders vervolgens uit hoe het hoortoestel werkt.

Stap 6. Afspreken gewenningstraject

Een gewenningstraject is maatwerk in samenwerking met de persoon welke problemen heeft met zien en horen, wettelijk vertegenwoordiger(s), begeleider(s), logopedist en gedragswetenschapper. Binnen het gewenningstraject leert de persoon met doofblindheid (geleidelijk) omgaan met de hoortoestellen en/of andere hoorhulpmiddelen. Het traject wordt afgestemd op onder meer de mate van de visuele beperking en de eventueel bijkomende problemen, zoals moeilijk verstaanbaar gedrag of een verstandelijke beperking. Het wennen aan hoortoestellen is niet alleen bedoeld voor spraakverstaan, maar ook voor het waarnemen van omgevingsgeluiden. Tijdens een teamoverleg geeft een lid van het gehoorteam uitleg over het gehoorverlies en geeft praktische informatie over de hoortoestellen.

Het slagen van het gewenningstraject valt of staat met de motivatie van het systeem rondom de persoon met doofblindheid. We spreken van een geslaagd gewenningstraject wanneer de hoortoestellen op de beoogde momenten gebruikt worden.

Stap 7. Controles en evaluatie

Regelmatig vindt er een spreekuur plaats om het dragen van de hoortoestellen te evalueren, de hoortoestellen te controleren en eventueel bij te stellen. De persoon met doofblindheid en zijn begeleider komen regelmatig op het audicienspreekuur, waarbij onder meer het draagcomfort en de reactie op geluiden worden geëvalueerd. De behandeldoelen worden samen met de begeleider (en de persoon met doofblindheid) geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Dit doet de persoon die het hoortoestelgewenningstraject begeleidt.

Tips!

Verkoop goede kwaliteit batterijen en/of schoonmaakmiddel voor de oorstukjes in een winkeltje op het terrein.

Organiseer het audicienspreekuur binnen de zorgorganisatie.

Definitie hoorhulpmiddelen

Hoorhulpmiddelen zijn alle middelen die het horen verbeteren.

Voorbeelden hoorhulpmiddelen

In het onderstaande overzicht wordt weergegeven welke mogelijkheden er zijn op het gebied van hoorhulpmiddelen. Deze hulpmiddelen zijn ook inzetbaar voor personen met een verstandelijke beperking. Met een gewenningsplan kunnen ook deze personen hoorhulpmiddelen leren dragen. In verband met de complexiteit van de doelgroep adviseert Bartiméus om contact op te nemen met een Audiologisch Centrum bij vragen over hoorhulpmiddelen.

Tip voor logopedisten:

Denk aan een leentoesel voor de hoortoestelgewenningsperiode/ proefperiode, zodat je het toestel langer kunt uitproberen dan gebruikelijk is.

Hoorapparaten

Hoorapparaten bestaan grofweg uit twee categorieën; in het oor en buiten het oor (oorhanger). Daarnaast zijn er verschillende types, bijvoorbeeld een basistoestel of een meer geavanceerd hoortoestel. Dit geavanceerde hoortoestel geeft rechtstreeks geluiden door en is goed te gebruiken door personen die gebruik maken van een smartphone, tablet, gesproken boek (daisyspeler) of tv.

Cochleair implantaat en BAHA

Een cochleair implantaat neemt de functie van de zintuigcellen in een beschadigd binnenoor over en stimuleert de intact gebleven gehoorzenuw door middel van elektrische signalen. Een BAHA is een botverankerd hoortoestel dat geluidstrillingen via beengeleiding overbrengt naar het binnenoor. Een cochleair implantaat en een BAHA worden operatief geplaatst. Het kan een goede oplossing zijn voor personen die niet met een regulier hoortoestel geholpen kunnen worden.

Ringleidingsysteem

Met een ringleidingsysteem kan iemand het geluid van de spreker of tv/radio zonder bijgeluiden van de omgeving met het hoortoestel opvangen. Een ringleidingsysteem bestaat uit een lus en een kastje: de ringleidingversterker. Binnen zorgorganisaties ligt er vaak een ringleidingsysteem in algemene ruimten, zoals een kerk. Een ringleidingsysteem binnen de woongroepen komt niet vaak voor omdat er storingen kunnen optreden als de medebewoners ook ringleiding op de slaapkamer hebben.

TV-hulp

In plaats van een ringleidingsysteem kan er gekozen worden voor een TV-hulp via een halslus of soloapparatuur. Met de deze TV-hulp kan het weer mogelijk zijn om in de gezamenlijke woonkamer mee te luisteren zonder de tv harder te zetten.

Figuur 2 Man met doofblindheid gebruikt solo-apparatuur (zender, ontvanger, hoofdtelefoon) tijdens TV kijken.

Luisterhulpen en solo-apparatuur

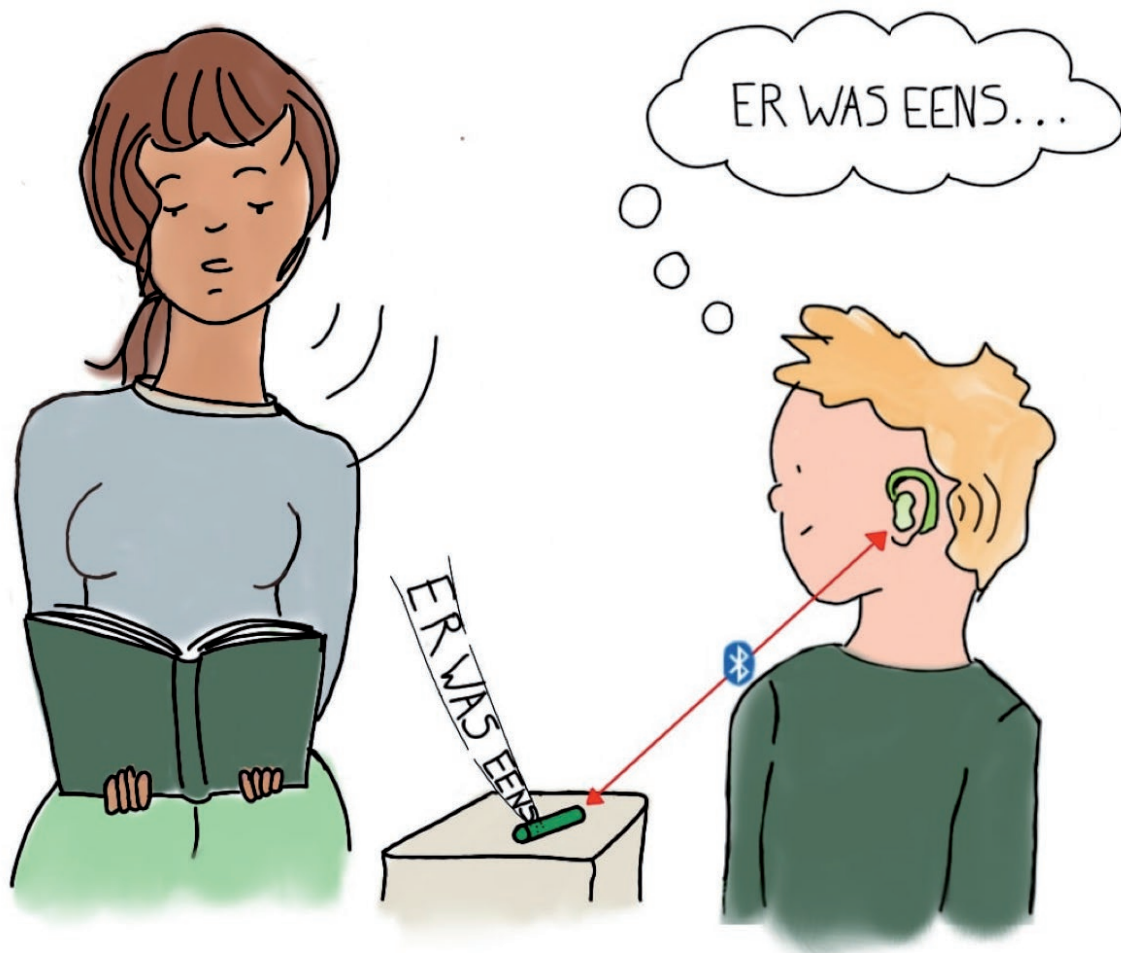
Luisterhulpen of solo-apparatuur helpen bij het spraakverstaan op afstand of in een rumoerige omgeving. Luisterhulpen kunnen helpend zijn voor personen met een verstandelijke beperking en doofblindheid die (nog) geen hoortoestel kunnen of willen gebruiken maar wel graag willen verstaan wat er gezegd wordt.

Luisterhulp

Een luisterhulp is een apparaat dat het geluid versterkt. Deze kan gebruikt worden met en zonder een hoortoestel. Met een hoortoestel in combinatie met bijvoorbeeld een halslus; zonder hoortoestel in combinatie met een hoofdtelefoon of oordopjes. Samen kan er gekeken worden op welke momenten op de dag deze aangeboden kan worden. Denk aan het voorlezen van de krant, sprookjes vertellen op de dagbesteding of een 1 op 1 contact.

Solo-apparatuur

Solo-apparatuur kan gebruikt worden om de afstand van de spreker tot de persoon met doofblindheid te verkleinen en zo het spraakverstaan te verbeteren. Solo-apparatuur bestaat altijd uit een zender en een ontvanger. Dit is bijvoorbeeld geschikt bij kringgesprekken, 1 op 1 gesprekken, op de rolstoelfiets/tandem, bij voorlezen van verhalen of de krant in de groep. Solo-apparatuur kan ook worden gekoppeld aan een gesproken boek en nog meer apparatuur. Er bestaat solo-apparatuur die vanzelf weer uitschakelt zodra de persoon met doofblindheid bijvoorbeeld wegloopt van de bron.

Figuur 3 Jongen met doofblindheid luistert met solo-apparatuur naar het voorlezen door zijn tante.

Hiermee voorkom je dat het hoortoestel in de verkeerde stand blijft staan en de persoon met doofblindheid niet goed horen kan. Er is solo-apparatuur op de markt die eenvoudig te bedienen is. Vraag hiernaar bij de audioloog of het audiologisch centrum.

Streamer

Een streamer is een apparaat dat als tussenstation dient tussen de hoortoestellen en de smartphone of andere apparatuur, zoals de tablet, gesproken boek of tv. De verbinding tussen deze apparatuur en de streamer verloopt via Bluetooth. Als voorbeeld: de persoon met doofblindheid kan zijn favoriete muziek zoals K3, Bassie en Adriaan of popmuziek via de tablet direct horen in zijn hoortoestel. Het hoortoestel moet wel de mogelijkheid tot streaming hebben. Samen kun je in overleg met de audioloog/audicien bekijken welke streamer het beste aansluit bij het hoortoestel en de wensen en mogelijkheden van de persoon met doofblindheid.

Wek- en waarschuwingssysteem

Een wek- en waarschuwingssysteem waarschuwt iemand als er brand is of een deurbel gaat. Er kan een trilschijf voor onder het hoofdkussen gekocht worden zodat de cliënt door middel van trilling gewaarschuwd wordt bij meldingen zoals brand. De persoon met doofblindheid moet dan wel kunnen leren en begrijpen wat de trillingen van de trilschijf betekenen.

Gesproken ondertiteling

Gesproken ondertiteling is mogelijk via de app 'Gesproken Ondertitels' op de tablet of smartphone. Bartiméus kan hierin adviseren, afhankelijk van de vraag van de persoon met doofblindheid.

Gesproken boek/ daisyspeler

Sommige personen met doofblindheid vinden het fijn om te luisteren naar verhalen, de krant of sprookjes. Dit kan met het apparaat voor gesproken boek (daisyspeler). Maar het kan ook via de app 'AudioLezen' op de smartphone of tablet, of via de app van de bibliotheek. Het voordeel van deze apps is dat onder andere het tempo van voorlezen kan worden aangepast, in tegenstelling tot een luisterboek op cd).

'Passendlezen' is een bibliotheek voor personen met een leesbeperking zoals slechtziendheid. Na aanmelding kun je via 'Passendlezen' vele boeken in alle leesniveaus (online) lenen. Het is belangrijk om goed te inventariseren waar en bij welke activiteiten een aanvullend hoorhulpmiddel naast het hoortoestel is in te zetten. Het is niet vanzelfsprekend dat er gedacht wordt aan solo-apparatuur of een streamer, maar deze kan wel helpen om het verhaal goed te verstaan.

Vergoeding hoorhulpmiddelen door zorgverzekeraars

Over het algemeen worden hoorhulpmiddelen gedeeltelijk vergoed door de zorgverzekeraar, mits ze voorgeschreven worden door de audioloog of een audiologisch centrum. De hoogte van de vergoeding verschilt per zorgverzekeraar en de aanvullende verzekeringen van de persoon met doofblindheid. Lees dit goed na in de polis. De persoon met doofblindheid zal altijd een eigen bijdrage betalen. Vaak weet de audicien of het audiologisch centrum dat adviseert ook wat er wel en niet vergoed wordt.

Figuur 4 Vrouw met doofblindheid wordt wakker door trilschijf onder hoofdkussen

Henk is een man van 74 jaar. Hij heeft een matige verstandelijke beperking, is zeer ernstig slechtziend, is rechts doof en links ernstig slechthorend, ondanks zijn hoortoestel. In de dagelijkse communicatie mist Henk veel informatie. Hij geeft regelmatig aan 'laat maar' en trekt zich terug in zijn eigen wereld. Hij heeft een geavanceerd hoortoestel gekregen, waarmee hij de mogelijkheid heeft het geluid van de tv, telefoon, tablet, gesproken boek binnen te krijgen via het hoortoestel. Daarnaast gebruikt hij nu solo-apparatuur waarmee hij het geluid van de tv direct in zijn hoortoestel hoort. Hij kan hierdoor weer met plezier naar de voetbalwedstrijden luisteren en de tv hoeft niet meer zo hard.

Nu hij echter is verhuisd, ligt de apparatuur in de lade. De kennis is niet overgedragen aan zijn nieuwe begeleiders. Het gevolg is dat Henk zijn begeleiders niet meer begrijpt en niet meer luistert naar de tv. Hij verveelt zich gedurende de dag en is weer erg teruggetrokken. Daarom is er in samenwerking met Bartiméus een plan opgesteld om de hoorhulpmiddelen weer te gaan gebruiken. Hierdoor hebben zijn nieuwe begeleiders kennis over doofblindheid én het gebruik van hoorhulpmiddelen. Ze ervaren dat de dagelijkse communicatie beter verloopt nu Henk zijn apparatuur adequaat gebruikt.

Wat als een hoorhulpmiddel niet geschikt is of niet helpt?

Als na zorgvuldige overwegingen blijkt dat een hoorhulpmiddel niet geschikt is of niet helpt, zijn er tal van alternatieven die helpen bij het begrijpen en compenseren van het gehoorverlies. Een kennis- en ervaringsles op het gebied van doofblindheid kan bijdragen aan meer bewustwording, begrip en een passendere bejegening van begeleiders. Het daadwerkelijk herkennen en erkennen van de zintuiglijke problematiek helpt bij het vinden van de juiste ondersteuningsmethode voor de persoon met doofblindheid. Samen met u kan Bartiméus inzichtelijk maken wat er voor ouders en professionals te leren is op het gebied van doofblindheid. Wanneer er zich bijvoorbeeld problemen voordoen op het gebied van contact en communicatie kunnen begeleiders meer inzicht krijgen via de methodiek Kwaliteit in Communicatie. Misschien zijn er alternatieve communicatiemogelijkheden via de tast, zoals: hand onder hand contact, tactiele gebaren, Social Haptic Communicatie (tastboodschappen op het lichaam), (verkleinde) voorwerpen of 3D geprinte verwijzers. Communicatie kent vele vormen en hoeft zich niet te beperken tot gesproken taal.

Betsie is een dame van 49 jaar met het syndroom van Down en een zeer ernstige verstandelijke beperking. Er is een vermoeden van dementie. Zij is zeer ernstig slechtziend en ernstig slechthorend en heeft last van oorproppen en oorontstekingen. Tussen 1991 en 1994 is geprobeerd haar een bril te laten dragen, maar dit is niet gelukt. Betsie verdraagt niets op haar hoofd en beschadigt zichzelf door op haar hoofd te slaan. Toch was de vraag of zij een hoortoestel zou kunnen dragen, zodat ze beter haar begeleiders kon begrijpen.

Na bovenstaande beperkingen afgewogen te hebben naast de mogelijkheden die Betsie heeft is er besloten om niet te starten met hoortoestelgewenning. Het gevolg is dat er op een aangepaste manier gecommuniceerd moet worden. De vaste groep begeleiders heeft een scholing doofblindheid gekregen en een traject Kwaliteit in Communicatie gevolgd. Het resultaat is dat begeleiders de signalen van Betsie hebben leren kennen en weten hoe ze hier eenduidig op kunnen reageren.

Betsie reageert ontspannen op het aangaan van contact met haar begeleiders. Een volgende stap die genomen gaat worden is om Betsie laten wennen aan aankondigers (voelbare voorwerpen) voor activiteiten.

Wat kan Bartiméus bieden?

Bartiméus kan verwanten en professionals met verschillende diensten ondersteunen. Zo kunnen wij bijdragen aan een bewustwording rondom doofblindheid door middel van e-learning modules, scholing, workshops en belevingsactiviteiten. Naast het overdragen van algemene kennis over zien én horen, biedt Bartiméus de mogelijkheid om individuele cliëntvragen te beantwoorden. Wij kunnen personen met een visuele beperking helpen met de instellingen van hun hoorhulpmiddelen, maar hen ook adviseren hoe de inrichting van de omgeving aangepast kan worden op de beperkingen.

Financiering

Diensten van Bartiméus worden op verschillende manieren gefinancierd. Dit is afhankelijk van verschillende factoren, zoals het Zorg Zwaarte Pakket en de diensten die afgenomen worden. De meeste werkzaamheden worden vergoed vanuit de zorgverzekeringswet (denk wel aan het eigen risico) of worden op offertebasis en/of onderaannemerschap (bij een ZG indicatie) uitgevoerd. Vragen rondom financiering kunnen worden gesteld aan een accountmanager van Bartiméus.

Literatuur

Evenhuis, H.M., Mul, M., Lemaire, E.K.G. en de Wijs, J.P.M. (1997). Diagnosis of sensory impairment in people with intellectual disability in general practice. *Journal of Intellectual Disability Research*, 41, 422-9.

Vandenzavel, D.M. (2001). Gehoorscreening bij kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking. *Logopedie en Foniatrie* 9, 209-211.

Kingma- Thijssen, J.L., Schelfhout, R., Damen, S., Makker, M., Kuik, G. en van Zanten, B. (2005). Hoortoestellen voor slechthorenden met een verstandelijke beperking. *Logopedie en Foniatrie*, 7/8, 230-237.

Handreiking NVAVG. Screening, diagnostiek en behandeling van slechthorendheid bij mensen met een verstandelijke beperking. Te vinden op: <https://nvavg.nl/wp-content/uploads/2019/07/2019-NVAVG-handreiking-gehoorstoornissen.pdf>

Colofon

Bartiméus Expertisecentrum Doofblindheid
Postbus 340
3940 AH DOORN
E-mail: expertisecentrum-dooftblindheid@bartimeus.nl
www.bartimeus.nl
088-88 99 888

Tekst: Caro Verlouw-Mooij en Wanda Frederiks
Illustraties: Wietske Popma
2020

Het Bartiméus Expertisecentrum Doofblindheid werkt samen in het landelijk informatiepunt DB-connect.

DB-connect

Wij zijn Bartiméus. We stellen alles in het werk om mogelijk te maken dat mensen die slechtziend of blind zijn het leven kunnen leiden dat bij hen past en zich voluit kunnen ontplooien. Want het gaat niet om hoeveel procent je ziet. Het gaat om hoeveel procent je leeft.

Bartiméus. 100% leven.

Bartiméus :

bartimeus.nl

088 - 88 99 888

facebook.com/bartimeus

[@bartimeusnieuws](https://twitter.com/bartimeusnieuws)